

3. Hutorskoj A. V. Sovremennaja didaktika / A. V. Hutorskoj. – SPb. , 2001. – 275 p.
4. Avdejenko A. P. Organizacija samostijno i' roboty studentiv / Avdejenko A., Dementij L. V. // Problemy osvity. Naukovo-metodychnyj zbirnyk. – Vyp. 33. – 2003. – P. 246 – 250.
5. Polat E. S. Sovremennye pedagogicheskie i informacionnye tehnologii v sisteme obrazovanija / E. S. Polat. – M. : Akademija, 2007. – 250 p.
6. Dmitrenko T. A. Teoreticheskie osnovy intensivizacii processa obuchenija v vysshej shkole / T. A. Dmitrenko. – M. , 2000. – 131 p.
7. Dmitrenko T. A. Professional'no-orientirovannye tehnologii obuchenija / T. A. Dmitrenko. – M. , 2003. – 327 p.
8. Dmitrenko T. A. Metodika prepodavanija anglijskogo jazyka v vuze : Uchebnoe posobie / T. A. Dmitrenko. – M., 2009. – 92 p.
9. Krasnov M. Ju. Metod proektov kak perspektivnaja pedagogicheskaja tehnologija / M. Ju. Krasnov // Narodnoe obrazovanie. – 2005. – №10. – P. 15-18.

УДК 371.134:792:37.013.42

ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ: ПЕДАГОГІЧНА ДІЯ, ДРАМАТИЗАЦІЯ, ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

Локарева Г.В., д.пед.н., професор

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна

lokareva_g@mail.ru

Зміст статті полягає в обґрунтуванні актуальності застосування театральної педагогіки в професійній підготовці майбутнього фахівця, розглянуто історичний аспект розвитку проблеми теоретичного й практичного поєднання двох форм свідомості – науки (педагогіки) та мистецтва (театрального) в навчальному процесі вищої школи. Подано систему функціональних характеристик творчої особистості педагога вищої школи та характеристики його творчого «інструментарію». Розглянуто втілення механізму спрямування педагогічної дії у творчому процесі викладача, сутність драматизації педагогічної дії в навчальному процесі, що забезпечується високим рівнем педагогічної майстерності.

Ключові слова: театральна педагогіка, професійна підготовка, педагогічна діяльність, театральне мистецтво, педагогічна дія, драматизація, педагогічна майстерність, майбутній фахівець, педагог.

ТЕАТРАЛЬНАЯ ПЕДАГОГИКА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ: ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ДЕЙСТВИЕ, ДРАМАТИЗАЦИЯ, ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО

Локарева Г.В.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, Запорожье, Украина

lokareva_g@mail.ru

В содержании статьи обосновывается актуальность использования театральной педагогики в профессиональной подготовке будущего специалиста. Рассмотрен исторический аспект развития проблемы теоретического и практического единства двух форм сознания – науки (педагогики) и искусства (театрального искусства) в учебном процессе высшей школы. Представлена система функциональных характеристик творческой личности преподавателя высшего учебного заведения и характеристики его творческого «инструментария». Рассмотрен механизм направленности педагогического действия в творческом процессе преподавателя, сущность драматизации педагогического действия в учебном процессе, которая обеспечивается высоким уровнем педагогического мастерства.

Ключевые слова: театральная педагогика, профессиональная подготовка, педагогическая деятельность, театральное искусство, педагогическое действие, драматизация, педагогическое мастерство, будущий специалист, педагог.

DRAMATIC ARTS PEDAGOGICS IN VOCATIONAL TRAINING : PEDAGOGICAL ACTION, DRAMATIZATION, PEDAGOGICAL SKILLS

Lokareva G. V.

Zaporizhzhya National University, Zhukovskogo str. 66, Zaporizhzhya, Ukraine

lokareva_g@mail.ru

The paper focuses on the topicality of dramatic arts pedagogics use in the vocational training of future professionals. It deals with the historical aspect of the theoretical and practical unity development of the two forms of cognition - science (pedagogics) and the arts (the dramatic art) in higher education process. The functional characteristics system of the faculty member as creative personality as well as the faculty member's creative "tools" are described.

The essence of the "tools" we discover, first of all, in the content and emotional functioning of the direct educational process owner (teacher). If the teacher takes the creative approach to the vocational training (pedagogical process), the system of functional specifications inherent to the dramatic art man will be the content of the artist's tools. Their structure and effectiveness can be observed through certain modules which contain the proper components. The first module includes understanding a socially important function - education; the dynamic nature of the performance result. The conscious and considered implementation of educational work is relevant to the both functional specifications. The teacher should know that the underlying information "matures", germinates and yields the prolonged result. The second module is higher education activity procedure and stage-by-stage approach, regimentation in time aspect and the process owners co-creation. These specifications make the vocational educational process corresponding to creative dramatic arts process. So, the awareness (comprehension, knowledge) about the nature, specificity, certain features of the creative dramatic performance process allows the teacher to realize the creative potential. Improvisation and discovery (the third module) are the teachers' "tools" specifications which are the direct properties of creativity, as they are characterized by such sign as new - absolutely or relatively new. These properties are provided with such creative professional and pedagogical qualities as: empathy, intuition, inspiration (the fourth module). They are inherent to both the actor and educator. Publicity (specific to the teacher's and actor's professional situation), communicativeness (as interaction framework, information exchange), collectivity (in a state of effective communication), interaction (alive partnership of different individuals, the results dependence on the interaction nature and direction) formed the fifth module of functional specifications. The contents of the four modules displays the rational aspect of a faculty member functioning as a creative personality. The sixth module includes emotional and volitional, interactive features, which maintain the creative pedagogical action of a teacher i.e. emotionality, impact on the individual, solidarity in feelings. All together they accumulate the teacher's creative potential and display the content-richness of the "tools".

It was studied a mechanism focusing on pedagogical action during the creative process, the essence of pedagogical action dramatization in the training process due to high-level pedagogical skills.

Educational performance in the structure of educational activities is implemented through certain processes: information management, interaction, co-creation. To creatively conduct the process of information flows perception the teacher should have a bag of tools and techniques used in dramatic pedagogics and thanks to which there are solved "super-tasks" (by K. Stanislavsky) -to form a highly skilled, competent, creative professional.

Key words: dramatic arts pedagogics, vocational training, pedagogical action, dramatic arts, dramatization, pedagogical excellence, future professional, educator.

Професійна підготовка у вищій школі є процесом складним, багатогранним, творчим. Складність обумовлюється функціональною насиченістю педагогічної діяльності вишу, а саме її різновидами (викладацька, наукова, методична, організаційна, управлінська, виховна, громадська тощо). Кожний вид діяльності вимагає від викладача творчих здобутків. Пошук нових підходів, форм і методів до реалізації формування компетентного творчого фахівця в галузі освіти відбувається через знаходження нових рішень проблем у споріднених галузях знань та сфер діяльності. Такою сферою для педагогічної науки та практики виступило театральне мистецтво, зокрема питання підготовки й розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця. Педагогічна діяльність, що розглядається через призму мистецтва, стає педагогічним мистецтвом (педагогічною творчістю). Відбувається формування педагогічної позиції до навчального процесу, до студента, до навчального заняття, до самого себе як викладача. Під час проектування педагогічного процесу й структурування його змісту варіюються педагогічні задуми та способи їх реалізації в навчальному процесі.

Такі форми суспільної свідомості, як наука педагогіка та мистецтво, і зокрема театральне, споріднені у своєму функціональному навантаженні, вагомі для становлення, формування й розвитку людини, її реалізації як особистості. Екстраполяція теоретичних положень,

практики та досвіду кожної з указаних галузей знань дає змогу для творчого розвитку, удосконалення і педагогічної практики, і театрального мистецтва. Можливість застосування теоретичних надбань театрального мистецтва в педагогічному процесі було висвітлено в наукових працях. Так, на подібність акторських і педагогічних здібностей указували свого часу педагоги-класики: Я. А. Коменський, К. Д. Ушинський, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський. Наукове осмислення спорідненості педагогічного та театрального процесів, а у зв'язку з цим, дієвості одного в іншому, відображено в сучасних дослідженнях Ю. П. Азарова, Ф. Н. Гоноболіна, Н. В. Кузьміної, Ю. Л. Львової, В. А. Кан-Каліка та ін. через дослідження рівня розвитку основних здібностей, необхідних і для творчості актора і для продуктивної діяльності педагога. Актуальність означеної проблеми підтверджується зверненням до неї таких відомих дослідників, як Ш. О. Амонашвілі, І. А. Зязюн – у педагогіці та К. С. Станіславський, М. О. Кнебель – у театральному мистецтві. Художньо-естетичний аспект впливу мистецтва на педагогічні процеси відображено в працях О. С. Булатової, Є. М. Ільїна; вихованню творчої особистості, людини-художника засобами театрального мистецтва приділено увагу в наукових працях М. О. Кнебель тощо. Спільне й відмінне в театральному та педагогічному мистецтві, педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі розглянуто вітчизняними науковцями: І. А. Зязюном, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривоносом, О. Г. Самещенко, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич [5].

У контексті особистісно-діяльнісного та процесуально-технологічного концептів педагогічного процесу вищої школи, де головними суб'єктами є викладач та студент, особливо гостро потребують кардинального переосмислення й розширення ідеї імплементації науково-практичних доробок театрального мистецтва в педагогічну науку, що безпосередньо підкреслює актуальність самої проблеми та представленої статті. Невирішеність таких питань, як обумовленість та творча модифікація й адаптація певних специфічних, притаманних театральній педагогіці прийомів, методів і методик, що застосовуються в художньому процесі роботи над виставою взагалі, та роллю зокрема, можуть підвищити коефіцієнт корисної дії в професійній підготовці майбутнього фахівця і творчої спеціальності, і педагогічної. Усе це й визначило мету представленої статті – актуалізація можливості застосування театральної педагогіки в професійній підготовці майбутнього фахівця, визначення характеристик творчого інструментарію педагога та відображення механізму спрямування педагогічної дії у творчому процесі викладача.

Ланка, що поєднує суб'єктів педагогічного процесу – вчителя та учня (викладача та студента), – це професійне педагогічне спілкування. Його комунікативна та інтерактивна дієвість на рівні впливу на особистість із метою донести певну інформацію (пізнавальну, художню, емоційну, естетичну тощо) та способи й засоби її передачі до комуніканта (учня) викликали зацікавленість ще в давні часи. Завдяки пошуку нового було помічено дієвість окремих прийомів акторської діяльності, досягнення мистецтва риторики, захоплення та володіння увагою, свідомістю аудиторії, що може бути використано в педагогічній практиці. Так, визначним філософом і педагогом Г. С. Сковородою застосовано свого часу метод сократівського діалогу безпосередньо в педагогічній практиці. Ним було введено драматизовані діалоги щодо викладання філософських трактатів.

Визнання видатним педагогом К. Д. Ушинським педагогіки як мистецтва спонукало до поєднання категорії «педагогіка» з поняттям «творчість» і в подальшому створення такого термінологічного новоутворення, як «педагогічна творчість». У своїх роздумах він підкреслює, що «...наука только изучает существующее или существовавшее, а искусство стремится творить то, чего ещё нет, и перед ним в будущем несётся цель и идеал его творчества... Всякая практическая деятельность, стремящаяся удовлетворить высшим нравственным и вообще духовным потребностям человека... есть искусство. В этом смысле педагогика будет первым, высшим из искусств, потому что она стремится удовлетворить

величайшей из потребностей человека и человечества – их стремлению к усовершенствованиям в самой человеческой природе... его души и тела; а вечно предшествующий идеал этого искусства есть совершенный человек» [8, с. 162]. Досконала людина – це обрій, який неможливо досягти за певний час, за певних обставин. І педагогіка, і мистецтво взагалі, а театральне – зокрема, спрямовані впливати на людину з метою її покращення, морального становлення, духовного збагачення. Ідея К. Д. Ушинського розглядати педагогіку як мистецтво наштовхнула педагогічну думку поглибитися в дифузійний процес між цими глибинними суспільними явищами – педагогікою та мистецтвом. Це стало поштовхом до теоретичного осмислення та практичного втілення наукової думки великого педагога, і в наступні періоди становлення педагогічної теорії та практики набуло подальшого розвитку.

Активна фаза розробки проблеми підвищення педагогічної майстерності як практикуючого педагога, так і майбутнього, засобами театрального мистецтва розпочалася приблизно у 20-х роках ХХ століття. Із цією метою в 1923 році створено спеціальну програму, спрямовану на оволодіння майбутніми педагогами засобами вербального (техніка мовлення, образність виразу думки, імпровізація) та невербального (міміка, пластика, пантоміміка, жести) впливу, засвоєння теоретичних знань із театральної педагогіки, удосконалення артистичних здібностей шляхом драматизації художніх творів. У подальшому певні історичні події вповільнили цей процес.

Інтерес посилювався тільки в другій половині 70-х років. У цей час у Полтавському педагогічному інституті за ініціативою ректора І. А. Зязюна було створено першу в Радянському Союзі кафедру педагогічної майстерності. І. А. Зязюн та його колеги-одномудці вбачають у театральній педагогіці ефективний дидактичний інструмент освітньо-виховного процесу педагогічного закладу, значне нововведення, яке є перспективним у реалізації творчого потенціалу і викладача, і майбутнього фахівця.

Про поширення використання елементів театральної педагогіки в процесі підготовки вчителя також свідчить той факт, що в багатьох педагогічних вищих навчальних закладах запроваджено навчальні дисципліни з педагогічної майстерності.

Вузкопрофільну педагогічну галузь, театральну педагогіку, було активно застосовано в педагогіці вищої школи. Специфіка театральної діяльності через сценічну дію, фізичну й психічну змістовність акторської творчості, що є близькою до педагогічної, дотикається ґрунтовних питань педагогіки як мистецтва: творення на людях (актор – глядачі, вчитель – учні); сильна воля та подолання страху перед аудиторією; уміння управляти своїми емоціями й здатність до саморегуляції. На всі ці особливості вказував К. С. Станіславський – видатний режисер, актор, педагог. Основні здібності, які необхідні і для творчості актора, і для продуктивної творчості педагога, – розвинена увага, увага, емпатія, рефлексія, переконливість, заразливість, забезпечують успіх професійної діяльності і актора, і педагога. Педагог, як і актор, – особистість, інструментом професійної діяльності якої є її характер, освіченість та вихованість, досвід і світогляд. Цим інструментом він впливає на розум і почуття, думки й свідомість, пам'ять і волю. Психологічну сутність акторської професії та особистісне «Я» актора, що є інструментом морально-емоційного, естетичного впливу, висловлено видатним драматичним актором, режисером, театральним педагогом Михайлом Чеховим. Отже, вчитель, на основі свого особистісного «інструментарію», раціонально й творчо використовуючи подібності й відмінності діяльності актора (режисера) та педагога у власному професійному досвіді, спроможний ефективно керувати всіма процесами, що відбуваються на уроці: переключати увагу (учнів і свою), спрямовувати інформаційні потоки й управляти ними, активізувати та стримувати емоційну атмосферу. Це одне з фахових завдань професійної підготовки майбутнього вчителя, і для його вирішення існує унікальна

можливість використання досягнень театральної педагогіки в навчально-виховному процесі вищої школи.

Що є тим інструментарієм, завдяки якому і актор, і педагог мають змогу відтворювати й творити? Сутність цього «інструментарію» ми вбачаємо, перш за все, у змістовно-емоційному функціонуванні безпосередньо суб'єкта педагогічної дії (викладача). І якщо викладач має таку педагогічну позицію до професійної підготовки (педагогічного процесу) як до творчого процесу, то зміст його інструментарію й буде складати система функціональних характеристик, притаманних діячу театрального мистецтва (див. рис. 1).

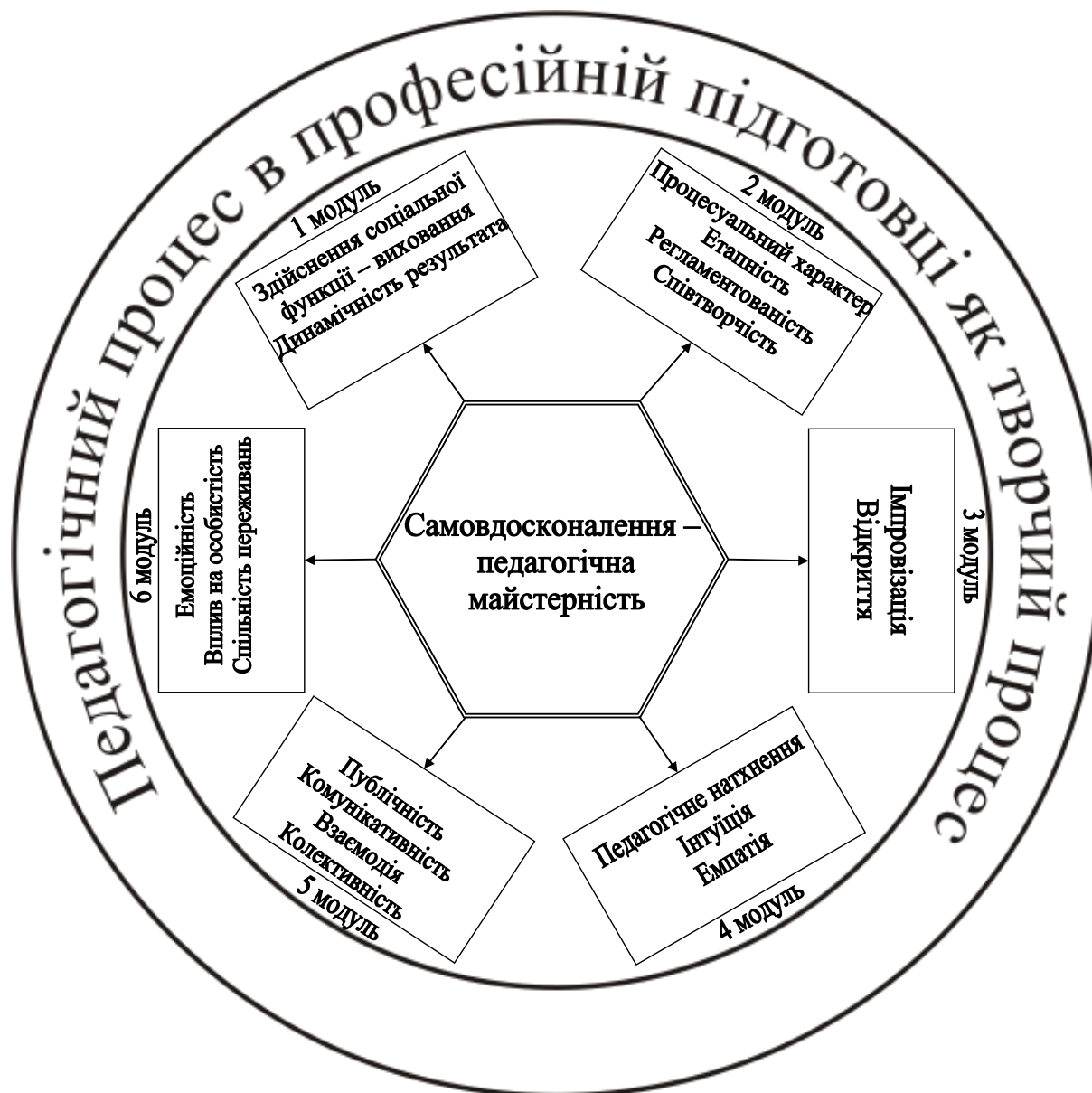

Рис.1. Система функціональних характеристик творчої особистості педагога вищої школи

Їхню структуру й дієвість можна розглядати за певними модулями, які містять відповідні складові.

Перший модуль – здійснення в процесі професійно-педагогічної діяльності соціально значущої функції – виховання, у широкому сенсі, та динамічний характер результату цієї діяльності. Для цих обох характеристик необхідна усвідомлена, продумана реалізація педагогічної дії. Педагог має знати, що результат цієї дії можна отримати не зараз, а через певний час, і це може бути рік, а може й набагато більше, тобто закладена інформація «дозріває», виношується й дає пролонгований результат. Другий модуль містить такі

складники, як процесуальний характер і поетапність педагогічної діяльності у вищій школі, регламентованість у часі й співтворчість суб'єктів цієї діяльності. За цими характеристиками педагогічний процес у професійній підготовці відповідає творчому театральному процесу. Отже, поінформованість (освідомлення, знання) щодо сутності, специфіки, певних особливостей перебігу творчого процесу в театральній виставі відкриває перед викладачем можливості своєї творчої реалізації. Імпровізація й відкриття (третій модуль) – це характеристики «інструментарію» викладача, які безпосередньо є властивостями творчості, оскільки характеризуються такою ознакою, як нове – абсолютно або відносно нове. Ці властивості мають забезпечуватися творчими професійно-педагогічними якостями: емпатією, інтуїцією, натхненням (четвертий модуль). Вони притаманні і актору, і педагогу, який мотивований на творчі здобутки у своїй педагогічній діяльності. Публічність (як специфіка педагогічної й акторської професійної ситуації), комунікативність (як загальна основа взаємодії, інформаційний обмін), колективність (постійне перебування в продуктивному спілкуванні), взаємодія (живе співробітництво різних індивідуальностей, залежність результату від характеру та спрямованості взаємодії) – склали п'ятий модуль функціональних характеристик. Зміст чотирьох модулів відображує раціональну сторону функціонування творчої особистості педагога вищої школи. Шостий модуль містить емоційно-вольові, інтерактивні характеристики, що забезпечують творчу педагогічну дію викладача: емоційність, вплив на особистість, спільність переживань. Усі разом вони акумулюють творчий потенціал викладача та відображують змістовне наповнення його «інструментарію».

Внутрішній творчий стан особистості актора взагалі, і викладача зокрема, потребує зовнішньої сублимації у творчому продукті. Отже, переключення психологічної творчої енергії особистості педагога в професійну діяльність відбувається, якщо є чітке уявлення про надзавдання (мета професійної освіти – формування висококваліфікованого, компетентного, творчого фахівця), що визначає кінцевий результат. Реалізація зазначених характеристик, забезпечує ефективність отримання очікуваного результату, що відбувається безпосередньо в педагогічній діяльності.

Як будь-яка діяльність, педагогічна містить певні дії, які складають процес професійної діяльності викладача. Готуючи студентів до майбутньої педагогічної професії, педагог формує в них уявлення про творчий характер цієї діяльності. У контексті педагогіка – мистецтво, викладач поряд з багатофункціональним навантаженням професійної діяльності фахівця вищої школи виконує функцію головної діючої особи «в театрі одного актора» – у навчальній аудиторії. Водночас здійснюється відповідне проектування виконання цієї творчої функції в майбутніх фахівців.

Педагогічний процес є динамічним, де постійно відбуваються: аналіз навчального матеріалу; визначення проблем, суперечностей, а поряд із цим, народження задуму, що вирішує ці суперечності; спроби знаходження нових форм, методів, прийомів активізації пізнавальної та творчої діяльності студентів, також утілення їхніх здобутків у педагогічний процес; аналіз та корекцію результату. Усі ці педагогічні дії можуть бути структуровані в такий спосіб, як драматизація. Термін «драматизація» (від грец. «drama») означає дію. У педагогічному сенсі – це спосіб організації взаємодії педагога та учня в ситуаціях педагогічної комунікації. У сучасній освіті відбувається нахил на активізацію та інтенсифікацію навчального процесу, тому драматизація використовується як самостійна технологія для засвоєння теми, поняття або розділу навчальної дисципліни (В. А. Караковський), як елемент виховної технології, засіб виховання - інсценування (С. Р. Фейгінов), як технологія позааудиторної (позакласної) роботи (В. Г. Ширяєва). Забезпечує ефективність використання драматизації в навчальному процесі педагогічна майстерність фахівця. Вищевикладене можна схематизувати та представити в такий спосіб: див. рис 2.

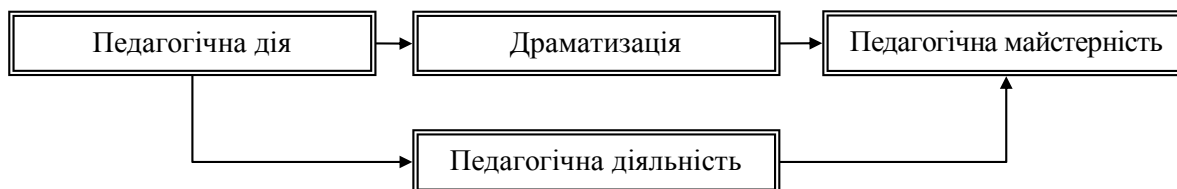

Рис.2. Педагогічна діяльність як творчий процес

Педагогічна дія в структурі педагогічної діяльності реалізується через певні процеси: управління інформаційними потоками, взаємодія, співтворчість (див. рис.3). Для творчого підходу в керуванні сприйняттям навчальних інформаційних потоків викладачеві необхідно володіти цілим арсеналом засобів та прийомів, які застосовуються в театральній педагогіці й завдяки яким вирішується «надзавдання» (за К. С. Станіславським) – формування висококваліфікованого, компетентного, творчого фахівця. Завдання педагога-дослідника полягає, насамперед, у тому, щоб виявити й усунути конкретні перешкоди на шляху до цієї мети. Виконання його уможливорює засвоєння та практичне втілення механізму спрямування педагогічної дії у творчому процесі викладача. Перш за все, педагогічна дія відбувається безпосередньо в педагогічному професійному спілкуванні, яке в інформаційному контексті є носієм декількох потоків. Перший – складає зміст навчальної інформації, а саме: нові знання, навчальні вміння, а процес їх формування складається з певного набору педагогічних дій, які в процесі управління забезпечують імпровізацію й творчий підхід, виразність і переконливість у викладанні та демонстрації нового навчального матеріалу. Другий потік має соціальний характер, є носієм свідчень про суб'єктів педагогічного спілкування: викладач – студент. Домінантою в управлінні соціально-перцептивним процесом є викладач, який спроможний регулювати сприйняття статусних, гендерних, вікових особливостей аудиторії та особистості самого викладача.

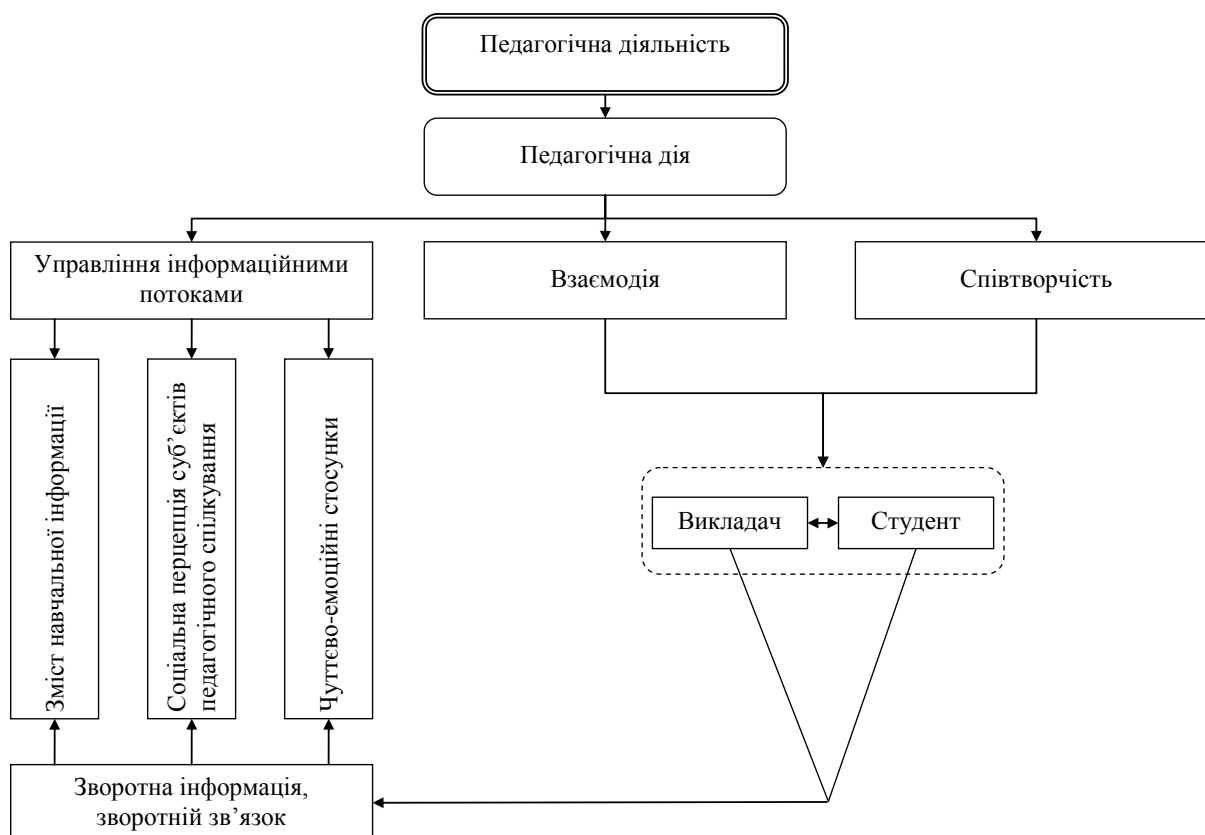

Рис.3. Реалізація педагогічної дії в педагогічній діяльності

Цей потік містить і приховану, і відкриту інформацію. Поведінка суб'єктів, їхня виразна дія, мовлення є відкритими носіями інформації про характер і зміст взаємодії викладача та студента. Прихована фіксується через дисгармонію поведінки й мовлення, мови жестів, міміки, змісту мовлення та інтонації. У сприйманні цього потоку велике значення має інтуїція, педагогічний досвід, психолого-педагогічні знання викладача [4]. Чуттєво-емоційні стосунки організуються у третій інформаційний потік. Вони за змістом демонструють ставлення суб'єктів педагогічного спілкування один до одного, яке виражається в симпатії або антипатії, любові або ненависті, повазі або зневазі, зацікавленості або байдужості. Цей потік визначає характер взаємодії як педагогічної дії, і на базі зворотної інформації та зворотного зв'язку визначаються форми та прийоми впливу (інтерації).

У процесі взаємодії з аудиторією педагогічна дія викладача буде домірною, якщо він правильно оцінить педагогічну ситуацію, що склалася (запропоновані обставини за К.С. Станіславським). Унаслідок точної оцінки обставин народжується реакція, завдяки якій виникає сама педагогічна дія, що спрямована на позитивне в результаті. Взаємодія в педагогічному процесі відбувається через діалог, що є формою драматизації. Діалоги, які будуються за законами драматизації через дидактичний матеріал (наприклад, у проблемному виді навчання), спрямовані на удосконалення вмінь ставити змістовно-цінні запитання, логічно розподіляти питання навчального матеріалу, застосовувати коректні репліки реагування, толерантне вживання фраз погодження або непогодження.

Співтворчість у педагогічній драматизації уявляється, з одного боку, як плідне спілкування викладача та студента за допомогою мовленнєвої діяльності (невербальні і вербальні, оптико-кінетичні, паралінгвістичні, ентролінгвістичні засоби). З іншого боку, співтворчість сприймається як спільне перетворення педагогічної дійсності, створення нової педагогічної реальності. Це також емоційний відгук і погодження на пропозицію викладача діяти разом: думати, переживати, знаходити шляхи подолання суперечностей, і наприкінці отримати результат співтворчості – нові педагогічні знахідки для викладача та нові знання для студента.

Отже, актуальність і доцільність використання театральної педагогіки в професійній підготовці майбутнього фахівця є безперечною. Звертаючись до здобутків театального мистецтва, викладач виявляє педагогічний талант студента, спрямовує свою педагогічну дію на співтворчість, при цьому застосовує весь арсенал творчого «інструментарію». Перспективною видається подальша розробка практичного втілення в педагогічну діяльність п'яти принципів системи К.С. Станіславського, імплементація запропонованих ним прийомів виховання творчої особистості актора в процес професійної підготовки педагога та використання художньо-інформаційного потенціалу творів мистецтва: пізнавального, інтелектуального, морально-етичного, естетичної інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вильсон Г. Психология артистической деятельности: Таланты и поклонники / Гленн Вильсон; пер с англ., – М. : Когито-Центр, 2001. – 384 с.
2. Зязюн І. А. Наука і мистецтво педагогічної дії / І. А. Зязюн // Педагогічна майстерність як система професійно-мистецьких компетентностей: зб матеріалів ІХ міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О. П. Рудницької / гол.ред. І. А. Зязюн. – Вип.3 (7). – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – С.21 – 29.
3. Локарева Г. В. Художньо-естетична інформація як педагогічна проблема / Г. В. Локарева. – Монографія. – Запоріжжя, 2001. – 254 с.
4. Локарева Г. В. Педагогічне спілкування: наук.-метод. посіб. / Г. В. Локарева. – Запоріжжя, 2000. – 154 с.

5. Педагогічна майстерність: підруч. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.
6. Рождественская Н. В. Диагностика актерских способностей / Н. В. Рождественская. – СПб : Речь, 2005. – 192 с.
7. Романовский А. К. Жизнь во имя будущего. Очерк научно-педагогической и литературно-публицистической деятельности К. Д. Ушинского / А. К. Романовский, И. Я. Барсуку. – К. , Радянська школа, 1974. – С. 68.
8. Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения. – Т. 1: Вопросы воспитания / К. Д. Ушинский. – М. : Гос. учеб.-пед. изд. Мин-ва просвещения РСФСР, 1953. – 640 с.

REFERENCES

1. Vil'son G. Psihologija artisticheskoy dejatel'nosti: Talanty i poklonniki / Glenn Vil'son; per s angl., – М. : Kogito-Centr, 2001. – 384 p.
2. Zjazjun I. A. Nauka i mystectvo pedagogichnoi' dii' / I. A. Zjazjun // Pedagogichna majsternist' jak systema profesijno-mystec'kyh kompetentnostej: zb materialiv ІН mizhnarodnyh pedagogichno-mystec'kyh chytan' pam'jati profesora O. P. Rudnyc'koi' / gol.red. I. A. Zjazjun. – Vyp.3 (7). – Chernivci: Zelena Bukovyna, 2011. – P. 21 – 29.
3. Lokarjeva G. V. Hudozhn'o-estetychna informacija jak pedagogichna problema / G. V. Lokarjeva. – Monografija. – Zaporizhzhja, 2001. – 254 p.
4. Lokarjeva G. V Pedagogichne spilkuvannja: nauk.-metod. posib. / G. V. Lokarjeva. – Zaporizhzhja, 2000. – 154 p.
5. Pedagogichna majsternist': pidruch. / I. A. Zjazjun, L. V. Kramushhenko, I. F. Kryvonos ta in.; za red. I. A. Zjazjuna. – К. : Vyshha shk., 1997. – 349 p.
6. Rozhdestvenskaja N. V. Diagnostika akterskih spobnostej / N. V. Rozhdestvenskaja. – SPb : Rech', 2005. – 192 p.
7. Romanovskij A. K. Zhizn' vo imja budushhego. Ocherk nauchno-pedagogicheskoy i literaturno-publicisticheskoy dejatel'nosti K. D. Ushinskogo / A. K. Romanovskij, I. Ja. Barsuk. – К. , Radjans'ka shkola, 1974. – P. 68.
8. Ushinskij K. D. Izbrannye pedagogicheskie sochinenija. – Т. 1: Voprosy vospitanija / K. D. Ushinskij. – М. : Gos. ucheb.-ped. izd. Min-va prosveshhenija RSFSR, 1953. – 640 p.

УДК 371.2/25.8

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ПРОБЛЕМИ ГОТОВНОСТІ ДОШКІЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

Притуляк Л.М., ст. викл.

Комунальний заклад „Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради, провулок Руставелі, 7, м. Харків, Україна

kharkivska_hgra@ukr.net

У статті проаналізовано теоретичні аспекти проблеми готовності дошкільних працівників до самовдосконалення. Визначено поняття „мотивація”, „заохочення”, „самовдосконалення”. Розглянуто основні принципи стимулювання професійної діяльності. Проаналізовано типи мотивації дошкільних працівників до самовдосконалення.

Ключові слова: мотивація, заохочення, самовдосконалення, дошкільні працівники, аналіз.